

runa framför **u** af något slag kan ej upptäckas. Man må väl därför antaga, att **uk** betyder 'högg'.» Om den rätta läsningen är **uk**, kan detta knappast vara annat än adverbet 'ock, också', isl. *auk*. Anmärkningsvärt är emellertid då, att Öpir skriver det betonade adverbet **uk**, medan den obetonade konjunktionen skrives **auk**. Man torde i så fall ha rätt att se ett avsiktligt särskiljande av orden genom olikhet i stavning. Man skulle emellertid i stället för **uk** vänta ett **lit**, sålunda: **auk** · **inguar** · **lit** · **at** · **broþur** · **sin**. Jfr U 288, även den ristad av Öpir: **uk** · **ketil** · **lit** · **eftir** · **broþur** · **sin**. Läsningen **uk** är emellertid fullt säker.

Stenen är signerad av Öpir och ger ett vackert exempel på hans konst. Ett ornament nedtill på stenen påträffas också på andra Öpirstenar. Fullständigt samma ornament återfinnes f. ö. på Ramsundsbergets ristning, se Sö 101, pl. 206. Ytterligare två runstenar alldeles i närheten (U 279 och U 288) äro utförda av samme ristare.

288. Vik, Hammarby sn.

Pl. 178, 180.

Litteratur: B 112, L 427, D 2: 80. J. Bureus, *Monumenta Sveo-Gothica* (1624), n:r 40, (F a 10: 1), F a 6 s. 70 n:r 132 (Bureus' egen uppteckning), s. 92 n:r 3 (Aschaneus), s. 167 n:r 22 (Rhezeliuss), F a 5 n:r 175, F a 10: 2 n:r 11, F a 13, s. 158, 361, F a 14 s. 176, F a 1 s. 44; M. Aschaneus, F b 18 s. 421; M. Gyldenstolpe (Wexionius), *Epitome Descriptionis Sueciæ, Gothiæ, Fenningiæ* (Åbo 1650), liber II, Cap. V., s. 77 f.; *Ransakningarna 1667—84*; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 178; P. Dijkman, *Historiske Anmärckningar* (1723), s. 72; O. Celsius, SR 1, s. 224; UFT h. 5 (1876), s. 10; E. Brate, *Anteckningar 1903* (ATA), Svenska runristare (1925), s. 104.

Äldre avbildningar: Bureus a. a. (träsnittet även i F f 6 n:r 73); Jonas Olavi Wadsundensis, träsnitt (i F a 10: 2 och hos Gyldenstolpe Wexionius, a. a.); Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 112); Dybeck, a. a.; Brate foto 1903 (ATA); S. Lindqvist foto 1918 (ATA).

Runstenen står i åkern 275 m. V om mangårdsbyggnaden, 150 m. VNV om vägskalet vid avtagsvägen till Vik. 250 m. åt NNO står U 287. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Rydboholm». — Enligt Bureus (1624) stod stenen »Vthi Wijks ängien i Hammarby Sokn.» Aschaneus (F a 6): »Vti Wijks äng i Hammarby Sokn.» Rhezelius: »J Wijks ängien.» *Ransakningarna*: se U 289. Peringskiöld: »Wiks ängsbacka.» Dijkman: »Wiks By och Åkergårde.» Dybeck uppger, att stenen »står i ett stenkummel uti gårdet vester ut från Vik» och Brate beskriver platsen sålunda: »Runstenen står rest på en backholme i gårdet väster om Vik, skild genom gårdet från landsvägen; stenen står väster om den dæld, som från sjön Fysingens sydligaste vik sträcker sig till och öfver landsvägen och måhända fordom varit en vik af sjön, på hvars andra sida runstenen i Viks norra gårde står.»

Röd granit. Höjd 2,12 m., bredd 0,66 m. Ristningen är väl bevarad. Ramlinjerna äro ofta grunt huggna.

Inskrift:

olafr	·	uk	·	kunilr	·	litu	·	raisa	·	stain	·	eftir	·	kuna	·	sun	·	sin	·	uk	·	ketil	·	lit	·	eftir	·	broþur	·		
5				10		15		20		25		30		35		40		45		50		55		60							
sin · ybir · risti · runa																															
65				70		75																									

OlafR ok Gunnhildr letu ræisa stæin æftir Gunna, sun sinn, ok Kætill let æftir broður sinn. Öpir risti runa(R).

»Olov och Gunnhild läto resa stenen efter Gunne, sin son, och Kättel lät efter sin broder. Öpir ristade runorna.»

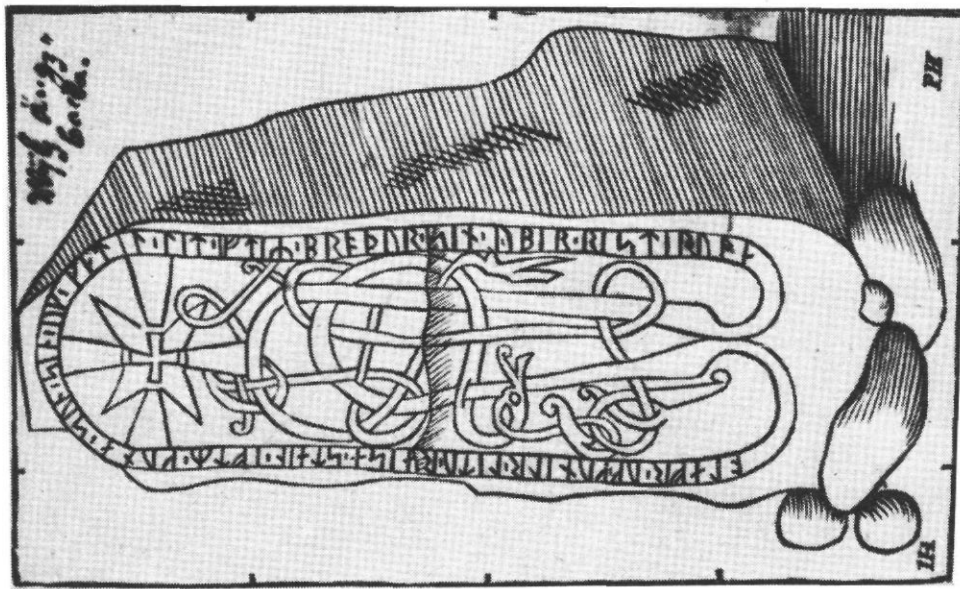

Fig. 295. U 288. Vik, Hammarby sn.
Efter B 112.

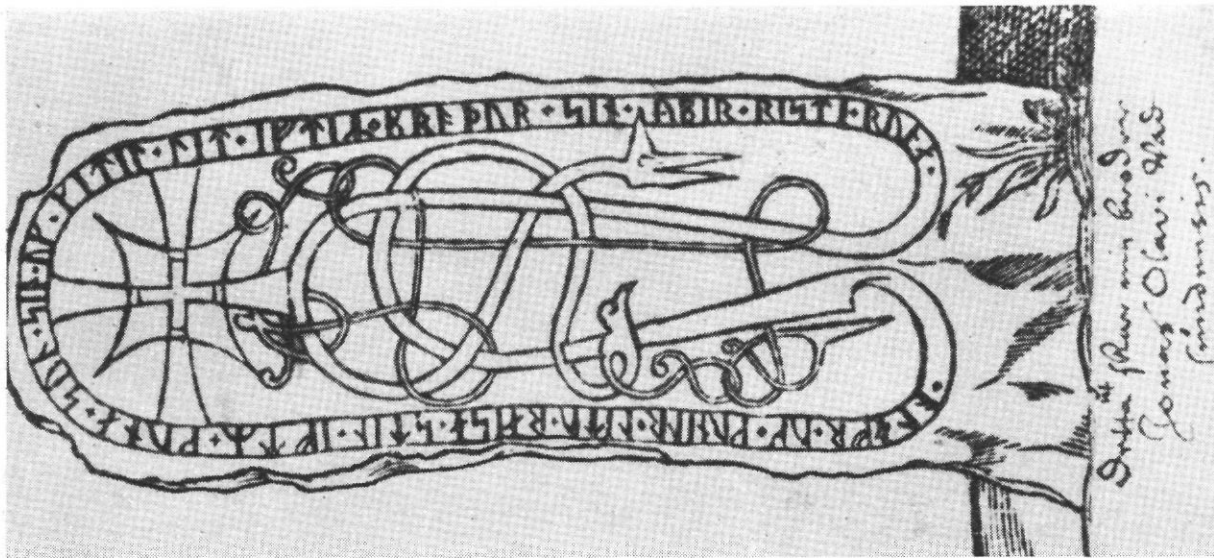

Fig. 294. U 288. Vik, Hammarby sn.
Efter träsnitt av Jonas Olavi Wadsundensis.

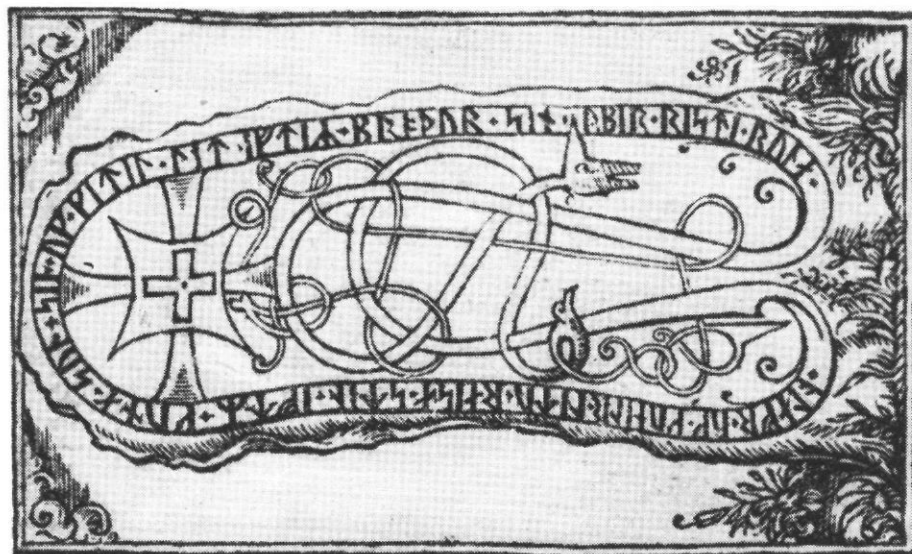

Fig. 293. U 288. Vik, Hammarby sn.
Efter Monumenta Sveo-Gothica.

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar utan sk. I 19 **a** är bst borta t. v. om hst. 28 **e**, 45 **e** och 52 **e** äro säkra. 27 **n**, 38 **n**, 41 **n** och 77 **n** ha bst endast t. h. om hst. 66 **y** är säkert. — Bureus: I F a 6 utsättes endast ett sk (efter 48 **l**); 25 **a** saknas; 28 **i**; 45 **i**; 52 **i**. — Aschaneus: Mellan 4 **f** och 5 **r** insättes ett **a**; sk saknas efter 22 **a**, 27 **n**, 31 **n**, 38 **n**, 43 **k**; sk i inskriftens slut. 25 **a** saknas; 28 **i**, 45 **i**, 52 **i**; 55 **i** saknas. — Rhezelius: 25 **a** saknas; 28 **i**; 45 **i**; 52 **i**; sk i inskriftens slut. — Hadorph och Helgonius: 28 **i**, 45 **a** (med bst endast t. h. om hst), 52 **i**; sk saknas efter 74 **i**. — Dybeck: I texten insättes ett **i** mellan 3 **a** och 4 **f**; på bilden är namnet emellertid riktigt läst. Mellan 12 **l** och 13 **r** insättes ett **t** (även på bilden); 28 **i**, 45 **a** (med bst endast t. h. om hst), 52 **i**; sk saknas efter 74 **i**.

Skrivningen **kunilr** återger säkerligen det från hela Norden kända kvinnonamnet *Gunnhildr*. Det är belagt i följande uppländska runinskrifter: L 40 Kumla, Över Grans sn, L 316 Härnevi, Bro sn, L 553 Näsby, Odensala sn, L 760 Vallby, Holms sn. Namnet är under medeltiden »ganska vanligt» (Lundgren-Brate).

Formen utan **t** i U 288 visar överensstämmelse med medeltida skrivningar (*Gunniller*, *Gunnillir*).

Dijkman (a. a.) anmärker till detta namn: »För *Kueilr* har Wexionius uthi sin descript. Svec. *Gunilr*, det jag ock bifaller, ty fast ordet begynner med *K*. tycks det likväl böra hafwa lenare liud, genom vårt *G*. hwilket ord *Gunilr* fins på andra Stenar, och är så mycket som vårt qwinfolcks namn, Gunila.» — I *Gunni* ingår förleden av moderns namn. Om *Gunni* se U 280 och Sö 188.

Ristningen hör avgjort till Öpirs allra vackraste. Redan Dijkman framhåller, att denna »Steens Figur är mycket wäl ritader med en Orm-liknelse, hafwandes hufwud med öron, och öfwerst på ett tredubbelt Kors artigt och nätt ristat.»

289. Vik, Hammarby sn.

Pl. 181.

Litteratur: B 1129, L 424. J. Bureus, F a 6 s. 96 n:r 19 (Aschaneus), s. 166 n:r 19 (Rhezelius), F a 5 n:r 180; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 177 f.; H. O. H. Hildebrand, Skrivelse till VHAkad. den 24/7 1866 (ATA); UFT h. 5 (1876), s. 10; E. Brate, Berättelse öfver en resa sommaren 1903 för undersökning och afbildning af runinskrifter (ATA), Anteckningar 1904 (ATA).

Äldre avbildningar: Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 1129); Brate foto 1904 (ATA); J. E. Anderbjörk foto 1937 (ATA).

Runstenen står nu rest vid södra kanten av landsvägen Pickhus—Torsåker, 450 m. NNÖ om Hammarby apotek (Pickhus), 15 m. V om en statarstuga.

Inskriften var känd av Bureus genom uppteckningar av Aschaneus och Rhezelius. Aschaneus anger stenens plats vara »Vti Wikebo tädh i Hammarby S.» Hos Rhezelius finnes endast uppgiften »På Sarkophagen». *Ransakningarna*: »På Wijks Egor finnas ock 3. Runastentar medh Runaskrift rijtade.» Peringskiöld, som i *Monumenta* 3 ägnar inskriften en utförlig behandling, anger stenens plats sålunda: »Den andra Gäldsbacken i Wijk, wid Wikebo tät, i Hammarby Sochn.»

Då H. Hildebrand sommaren 1866 reste i Hammarby, kunde han ej finna stenen, och även Dybeck sökte den förgäves. Troligen åsyftas denna runsten i ett meddelande på ett kort till Riksantikvarien den 26/11 1899 (ATA): »Vid Hammarby gård eller torp i Upland (Sthlms Län), hörande till Grefve Wachtmeister på Wik, har boställsinnehafvaren, en f. d. dragon, numera fjerdingsman, funnit en runsten, hvilken f. n. ligger, men anses böra resas. Närmare omständigheter känner icke [undertecknat] Lindström.»